

TERBRUGGEN (soms ook Ter Bruggen), **Jan Abraham**, onderwijzer, grammaticus (Utrecht 2 oktober 1755 (?) - Antwerpen 12 september 1819). Geboorteplaats en -datum zijn twijfelachtig, maar zeker is dat Terbruggen van 1778 af te Antwerpen woonde en er tot aan zijn dood het beroep van onderwijzer uitoefende.

Op 16 oktober 1803 werd in zijn woning aan de Keizerstraat het Antwerpsch Tael- en Dichtlievend Genootschap onder de zinspreuk Tot Nut der Jeugd gesticht. Medestichters waren de onderwijzer Arnold Klincko en de dichter Adriaan Jozef Stips. Van 1815 tot '22 publiceerde het Genootschap een Antwerpschen Almanach van Nut en Vermaek, waarvoor Terbruggen dicht- en prozawerk schreef en o.m. een artikel Over de eenheid der Hollandsche en Brabantsche tael (1815). Ook J.F. Willems, F. en J. Delin en J.F. van de Gaer behoorden tot het Genootschap en publiceerden in de Almanach.

Terbruggen schreef ook enkele schoolboekjes. De door hem voorgestelde spelling en spraakkunstregels werden in de provincie Antwerpen tot na 1830 gebruikt.

WERKEN: *A-B-C-Boekje, met volzinnen van eenlettergripige woorden van twee en dry letters* (z.j.); - *Nieuw spel-boeksken tot nutte en vermaekelijke onderwyzing in de gebruykbaerste woorden van vier en vyf letteren* (z.j.); - *Nederduytsche spraak-kunst ten gebruyke der schoolen* (1815; 1817, tweede uitgave); - *Kort begryp der Nederduytsche spraekunst ten gebruyke der schoolen* (1819; 1826, derde uitgave).

LITERATUUR: J.F. Willems, *Lykrede op Joannes Abraham Terbruggen, gestorven den 12sten september 1819* (z.j.); - C. Debaive, *Terbruggen, Joannes Abraham*, in *Biographie nationale*, XXIV (1928-'29) - E. Poffé, *De gilde der Antwerpsche schoolmeesters* (1895); - H. van Tichelen, *Vóór honderd jaar. Uit en om de geschiedenis van het eerste gemeenteonderwijs te Antwerpen* (1934); - H. Van daele, *Geschiedenis van het stedelijk lager onderwijs te Antwerpen van 1830 tot 1872* (1972).

HENK VAN DAELE